

Uus teadusdoktor Roman Balõtshev

IMMUUN- JA METABOOLSE SÜSTEEMI VASTASTIKUNE MÕJU SKISOFREENIASPEKTRI HÄIRE ERINEVATES STAADIUMIDES

22. mail 2020 kaitses Roman Balõtshev neuroteaduste filosoofiadoktori väitekirja „Immuun- ja metaboolse süsteemi vastastikune mõju skisofreeniaspektri häire erinevates staadiumides“ (*Interaction between the immune and metabolic systems in different stages of schizophrenia spectrum disorders*).

Väitekirja juhendajad olid vanemteadur Liina Haring Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna kliinilise meditsiini instituudi psühhiaatriakliinikust, professor Eero Vasar Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna bio- ja siirdemeditsiini instituudi füsioloogia osakonnast, professor Mihkel Zilmer Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna bio- ja siirdemeditsiini instituudi biokeemia osakonnast ning vanemteadur Kati Koido Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna bio- ja siirdemeditsiini instituudi füsioloogia osakonnast.

Oponeeris professor Tiina Rekand Haukelandi Ülikooli haigla neuroloogia osakonnast ja Göteborgi Ülikooli kliinilise neuroteaduse osakonna neuroteaduste ja füsioloogia instituudist.

Enam kui 100 aastat on teadlased püüdnud aru saada inimese vaimsetest protsessidest ja nende kõrvalkalletest. Kogunenud teadmised on üha enam psüühiliste

funktsioonide hälbeid seostanud erinevate aju virgatsainete koostoime häiritusega, mida omakorda mõjutab tugevalt keha ainevahetuse ja immuunsüsteemi üldine seisund.

Doktoritöös on keskendunud vereseerumist mõõdetavate põletiku ja ainevahetuse markerite profiilide nihete uurimisele psühhootilise häirega patsientidel võrreldes kontrollrühmaga. Psühhootilise episoodi korral väheneb olulisel määral inimese võimekus adekvaatselt tajuda ümbritsevat maailma ning analüüsida enda tundeid, mõtteid, käitumist ja ümbrust. Esmase psühhootilise episoodi võib jääda ainsaks haigusheks, kuid enamasti haigus ägeneb ajas korduvalt ning sellisel juhul on tegemist kroonilise psühhootilise häire ehk skisofreeniaspektri häirega.

Uuringus osales 38 esmase psühhootilise episoodiga patsienti, kes kaasati uuringusse enne psühhootilise episoodi ravi alustamist ja keda jälgiti 7 kuu jooksul. Lisaks osales 105 kroonilises haiguse faasis olevat patsienti. Kontrollrühma kuulus kokku 185 isikut.

Tulemustest selgus, et esmase psühhootilise episoodi korral on patsientide vereseerumist võimalik leida kergekujulisele põletikule iseloomulikke muutusi, mis 7 kuud kestva psühhootilise episoodi ravi toimetel

taanduvad. Samas põhjustas 7 kuud väldanud ravi kõrvaltoimena keha-kaalu olulise suurenemise ning seerumis ainevahetuse tasakaalu kajastavate biomarkerite sisalduse nihkumise ebasoodsas suunas. Kroonilise psühhootilise häire ja kestva psühhootilise episoodi ravi foonil ilmnevad tervikorganismi tasandil ainevahetuslike ja põletikumar-kerite sisalduse püsivad soovimatud muutused, mis seonduvad suurenenud riskiga haigestuda ainevahetushäiretesse ja südame-veresoonkonnahaigustesse.

Tulemuse on edaspidi võimalik kliinilises töös kasutada haiguse tõenduspõhisemal diagnoosimisel ning kasutatava psühhootilise episoodi ravi kõrvaltoimete avaldumise jälgimisel ja vältimisel.